

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΘΕΣΗ ΤΟΥ ΙΟΒΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ, ΤΕΥΧΟΣ 4ο/2020

Συνέντευξη Τύπου - Αθήνα, 28 Ιανουαρίου 2021

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Κύρια σημεία της τριμηνιαίας έκθεσης του ΙΟΒΕ για την ελληνική οικονομία που παρουσιάστηκε στις 28/01/2021

- Βάσει των διαθέσιμων στοιχείων, οι πιέσεις στην **παγκόσμια οικονομική δραστηριότητα** από την πανδημία του COVID-19 υποχώρησαν στο τρίτο τρίμηνο του προηγούμενου έτους, καθώς σταμάτησε η αναστολή λειτουργίας των οικονομιών. Στις χώρες του ΟΟΣΑ, το ΑΕΠ υποχώρησε κατά 3,9%, από πτώση 11,6% ένα τρίμηνο πριν, ενώ στο τρίτο τρίμηνο του 2019 ανερχόταν κατά 1,7%. Ο ρυθμός ύφεσης στις πλέον αναπτυγμένες οικονομίες (G7) διαμορφώθηκε σε 4,1%, έναντι 11,9% στο προηγούμενο τρίμηνο και 1,6% το αντίστοιχο τρίμηνο του 2019. Στις 20 μεγαλύτερες οικονομίες του ΟΟΣΑ η εξασθένιση της ύφεσης ήταν ηπιότερη, από 8,9% σε 2,0%. Μεταξύ των αναπτυγμένων χωρών, την ισχυρότερη ύφεση παρουσίασαν το Ηνωμένο Βασίλειο (8,6%) και η Ιαπωνία (5,7%) Η εντονότερη επιβράδυνση πτώσης του ΑΕΠ σημειώθηκε στη Γαλλία, από 18,9% σε 4,3%, με την Ιταλία να έπεται (σε 4,7% από 17,9%). Στις μεγάλες ασιατικές αναπτυσσόμενες οικονομίες, η οικονομία της Κίνας ήταν η μοναδική που αναπτύχθηκε στο τρίτο τρίμηνο του 2020, με ρυθμό 4,9%, τάση που συνεχίστηκε στο τελευταίο τρίμηνο πέρυσι (6,5%). Στην Ινδία σημειώθηκε η εντονότερη επιβράδυνση της ύφεσης σε χώρα του ΟΟΣΑ, από 23,5% σε 7,5%. Στη Λατινική Αμερική, η οικονομία της Αργεντινής συρρικνώθηκε κατά 10,1% (από 19,6% ένα τρίμηνο πριν), ενώ το ΑΕΠ της Βραζιλίας περιορίστηκε κατά 3,9% (από 10,9%). Η επιβράδυνση της ύφεσης επιτεύχθηκε με πρωτοφανή δημοσιονομικά και νομισματικά μέτρα στήριξης. Η νέα έξαρση της υγειονομικής κρίσης στο τελευταίο τρίμηνο πέρυσι, που συνεχίζεται στην αρχή του 2021, κλιμάκωσε εκ νέου τις πιέσεις στην παγκόσμια οικονομία. Ακολούθησαν πρόσθετες παρεμβάσεις πολιτικής, ιδίως στις αναπτυγμένες οικονομίες. Η διαδικασία του εμβολιασμού δημιουργεί προοπτικές εξόδου από την υγειονομική κρίση. Τρέχουσες προκλήσεις της αποτελούν ο ρυθμός παραγωγής και πραγματοποίησης των εμβολίων και οι επιπτώσεις των μεταλλάξεων του COVID-19. Πρόσφατες εκτιμήσεις ηπιότερης ύφεσης παγκοσμίως το 2020 και κάλυψης των περυσινών απωλειών φέτος.
- **Μικρή υποχώρηση ύφεσης στην ελληνική οικονομία το τρίτο τρίμηνο πέρυσι (11,7%)** έναντι πτώσης ΑΕΠ 14,2% στο προηγούμενο τρίμηνο και αύξησης του ΑΕΠ 1,2% στο τρίτο τρίμηνο του 2019. Υποχώρηση ΑΕΠ 8,5% στο εννεάμηνο του 2020. Η πτώση του εγχώριου προϊόντος προήλθε από την υποχώρηση των εξαγωγών (-44,9%), αποκλειστικά από την ισχυρή συρρίκνωση των εξαγωγών υπηρεσιών (-80,0%), καθώς οι εξαγωγές προϊόντων διευρύνθηκαν (+3,5%). Πολύ

ηπιότερη μείωση εισαγωγών (-6,4%). Ισχυρή αύξηση επενδύσεων 31,5%, αποκλειστικά από διεύρυνση αποθεμάτων, με το σχηματισμό πάγου κεφαλαίου να είναι αμετάβλητος από πρόπερσι (-0,3%). Έντονη ενίσχυση δημόσιας κατανάλωσης (+4,4%), λόγω μέτρων στήριξης, και μικρή άνοδος ιδιωτικής κατανάλωσης (+1,0%).

- Ισχυρή ύφεση το 2020**, λόγω των επιπτώσεων της πανδημίας του νέου κορωνοϊού. Η εξέλιξη της υγειονομικής κρίσης, εγχωρίως και διεθνώς, σε συνάρτηση με την πρόοδο στον εμβολιασμό, τα εγχώρια μέτρα ανάσχεσης των επιπτώσεων της και ο βαθμός απορρόφησης των έκτακτων πόρων από την ΕΕ, θα είναι οι πλέον καθοριστικοί παράγοντες του ΑΕΠ φέτος. Από αυτά τα χαρακτηριστικά της πανδημίας θα εξαρτηθούν η ανάκαμψη στην Ευρωζώνη, κύριο εξαγωγικό προορισμό της Ελλάδας, όπως και η διεθνής τουριστική κίνηση. Υπό το βασικό σενάριο εξελίξεων, στο οποίο η πανδημία θα υποχωρήσει ήπια κατά το α'-β' τρίμηνο και δεν θα σημειωθεί νέα ισχυρή έξαρσή της, με την τουριστική περίοδο να μη διαφέρει ουσιαστικά από το 2019, ενώ θα επιτευχθεί ο στόχος απορρόφησης των κεφαλαίων του Ταμείου Ανάκαμψης, η ιδιωτική κατανάλωση θα αυξηθεί 2,5% με 3,5%. Αντιθέτως, η δημόσια κατανάλωση θα συρρικνωθεί, από 3,0% έως 5,0%, αφού δεν θα χρειαστούν τόσα μέτρα στήριξης όπως πέρυσι. Ισχυρή αναμενόμενη διεύρυνση επενδύσεων, καθώς και εξαγωγών (15-18% αμφότερα). Η ισχυρή εγχώρια ζήτηση θα αποτυπωθεί και στη ζήτηση για εισαγωγές (+11%). Υπό αυτές τις τάσεις στο βασικό σενάριο, η ελληνική οικονομία θα ανακάμψει το 2021, με ρυθμό 4,0-4,3%. Εφόσον η υγειονομική κρίση υποχωρήσει ταχύτερα (ευνοϊκό σενάριο), η ανάκαμψη θα επιταχυνθεί (5,0-5,3%). Εάν όμως η επιδημιολογική κατάσταση παραμείνει στα τρέχοντα επίπεδα, με πιθανές νέες έντονες εξάρσεις, η ανάπτυξη φέτος θα είναι αναιμική (0,5-1,0%).

Σύγκριση προβλέψεων για επιλεγμένους Οικονομικούς Δείκτες, 2020 –2021
(σε σταθερές τιμές 2015, ετήσιες % μεταβολές)

	ΥΠΟΙΚ		ΕΕ		IOBE			ΔΝΤ		ΟΟΣΑ		
	2020	2021	2020	2021	2020	2021*	2021**	2021***	2020	2021	2020	2021
ΑΕΠ	-10,5	4,8	-9,0	5,0	-9,0 ως -9,5	5,0 έως 5,3	4,0 έως 4,3	0,5 έως 1,0	-9,5	5,7	-10,1	0,9
Ιδιωτική Κατανάλωση	-7,6	3,0	-5,5	4,0	-4,5 έως 5,5	4,0 έως 4,5	2,5 έως 3,5	-1 έως -1,5	-4,5	3,1	-7,0	1,3
Δημόσια Κατανάλωση	2,1	-1,9	-0,1	2,2	2,5 έως 3,5	-5,0 έως 7,0	-3,0 έως -5,0	-1,5 έως -2,5	-5,8	2,5	1,3	0,5
Ακαθ. Επενδ. Παγίου Κεφαλαίου	-14,3	23,2	-8,0	5,5	10 έως 11,0	20 έως 22	15 έως 18	-3 έως -6	-15,1	18,3	-11,5	4,6
Εξαγωγές	-30,3	22,5	-21,6	10,7	-25,5 έως 26,5	19 έως 22	15 έως 18	5 έως 7	-22,5	16,3	-23,8	-5,2
Εισαγωγές	-17,4	16,4	-9,8	6,7	-6,5 έως 7,5	15	11	-2 έως -4	-8,7	6,9	-12,1	-3,1
Εναρμονισμένος Δείκτης Τιμών Καταναλωτή (%)	-1,1	0,6	-1,3	0,9	-1,3	0,6 έως 1,0	0,2 έως 0,5	-0,5 έως -0,7	-1,1	0,6	-1,2	-0,2
Ανεργία (% εργατικού δυναμικού)	18,9	17,9	18,0	17,5	16,5	15,0	15,5 – 16,0	18,0- 18,5	18,9	17,5	16,9	17,8
Ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης (% ΑΕΠ)	-9,9	-6,7	-6,9	-6,3	:	:	:	:	-9,8	-4,3	-9,4	-7,0
Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών (% ΑΕΠ)	:	:	-6,2	-6,4	:	:	:	:	-7,5	-4,1	-5,2	-5,7

*Ευνοϊκό σενάριο IOBE, **Βασικό σενάριο IOBE, ***Δυσμενές σενάριο IOBE

- Μεγάλη απόκλιση **πρωτογενούς αποτελέσματος Κρατικού Προϋπολογισμού** στην περίοδο Ιανουαρίου-Νοεμβρίου έναντι του στόχου στον Προϋπολογισμό του 2020, λόγω επιπτώσεων πανδημίας: έλλειμμα €13,7 δισεκ. αντί πλεονάσματος €2,3 δισεκ. Η υστέρηση προήλθε κυρίως από εκτεταμένη υπέρβαση στις δαπάνες (+€9,9 δισεκ.), κυρίως για μεταβιβάσεις σε νοικοκυριά και επικουρικές συντάξεις (+€8,3 δισεκ.). Λιγότερα των αναμενόμενων έσοδα, κατά €6,3 δισεκ., από χαμηλότερες εισπράξεις φόρων (-επίσης €6,3 δισεκ.). Στον **Προϋπολογισμό του 2021** προβλέπεται βελτίωση πρωτογενούς αποτελέσματος κατά €5,5 δισεκ., σε έλλειμμα €9,0 δισεκ. έναντι 14,4 δισεκ. Καλύτερευση ισοζυγίου κυρίως από ενίσχυση εσόδων (+€3,36 δισεκ.) και λιγότερο από περιστολή δαπανών (-€2,15 δισεκ.).
- **Εκ νέου μείωση του ποσοστού ανεργίας το γ' τρίμ. του 2020, στο 16,2% από 16,4% το ίδιο τρίμηνο του 2019.** Μειωμένο κατά 0,5 ποσοστιαίες μονάδες συγκριτικά με το β' τρίμ. 2020 (16,7%). Στην περίοδο Ιανουαρίου-Σεπτεμβρίου πέρυσι, ποσοστό ανεργίας 16,4%, από 17,5% ένα έτος νωρίτερα. Οι κλάδοι με την μεγαλύτερη μείωση απασχόλησης το γ' τρίμ. ήταν ο Πρωτογενής τομέας (-44,9 χιλ. άτομα), ο Τουρισμός (-33,2 χιλ.) και η Μεταποίηση (-12,0 χιλ.). Αντιθέτως, η ισχυρότερη άνοδος της απασχόλησης σημειώθηκε στις Δραστηριότητες Ανθρώπινης υγείας-κοινωνικής μέριμνας (+29,6 χιλ.), στο Χονδρικό-Λιανικό εμπόριο (+21,3 χιλ.) και στη Δημόσια διοίκηση (+17,4 χιλ.), αντανακλώντας τις ανάγκες που δημιούργησε η υγειονομική κρίση, αλλά και τα μέτρα στήριξης της απασχόλησης, ιδίως στο Χονδρικό-Λιανικό εμπόριο. Η νέα, ισχυρότερη συγκριτικά με την πρώτη, έξαρση της πανδημίας του COVID-19 στο τελευταίο τρίμηνο του 2020 και η αναστολή λειτουργίας δραστηριοτήτων που ακολούθησε, ήταν οι πλέον καθοριστικές της τάσης στην απασχόληση στο τελευταίο τρίμηνο του 2020. Οι εξελίξεις σχετικά με την υγειονομική κρίση θα είναι οι πλέον καθοριστικές της δυναμικής στην απασχόληση και την ανεργία και κατά το νέο έτος. Μια σταθερή, ήπια βελτίωση των επιδημιολογικών δεδομένων από το πρώτο τρίμηνο, χωρίς νέα ισχυρή έξαρση του COVID-19 (βασικό σενάριο προβλέψεων), θα επιτρέψει σταδιακά την επαναλειτουργία αρκετών από τις πληγείσες επιχειρήσεις. Κομβικής σημασίας για τη δυναμική της απασχόλησης θα είναι η διάρκεια της τουριστικής περιόδου, η οποία υπό αυτές τις υγειονομικές συνθήκες δεν θα διαφέρει ουσιαστικά από το 2019. Σε περίπτωση ταχύτερης εξασθένισης του COVID-19 (ευνοϊκό σενάριο), θα καταστεί εφικτή η λειτουργία του τουρισμού νωρίς από το δεύτερο τρίμηνο και το φθινόπωρο. Εάν όμως δεν μεταβληθούν οι υγειονομικές συνθήκες από τα τρέχοντα επίπεδα, είναι αρκετά πιθανό να απειληθεί η βιωσιμότητα αρκετών επιχειρήσεων, θέτοντας σε κίνδυνο τις θέσεις εργασίας τους (δυσμενές σενάριο). Τονωτικά στην απασχόληση το 2021 θα επενεργήσει ο δημόσιος τομέας, τόσο άμεσα, μέσω προγραμμάτων δημιουργίας θέσεων εργασίας, προσλήψεων στο σύστημα υγείας κ.ά., όσο και έμμεσα, με την αύξηση των ενισχύσεων του ΠΔΕ και τους πόρους από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανάκαμψης. Τέλος, η απασχόληση θα στηριχθεί από την περυσινή ενίσχυση των εξαγωγών προϊόντων στη Μεταποίηση, που θα συνεχιστεί φέτος. Λαμβάνοντας υπόψη τις παραπάνω επιδράσεις, εκτιμάται ότι το ποσοστό της ανεργίας πέρυσι διαμορφώθηκε στην περιοχή του 16,5%, 0,8

ποσοστιαίες μονάδες χαμηλότερα από το 2019. Σε συνάφεια με τα τρία σενάρια μακροοικονομικών εξελίξεων για το 2021, στο βασικό σενάριο το ποσοστό ανεργίας αναμένεται να υποχωρήσει στην περιοχή του 15,5%-16,0%, στο ευνοϊκό σενάριο στο 15,0%, ενώ στο δυσμενές σενάριο θα ενισχυθεί σημαντικά (18,0-18,5%).

- **Ο ρυθμός μεταβολής τιμών καταναλωτή (ΓΔΤΚ)** το 2020 ήταν αρνητικός, για πρώτη φορά μετά από τρία συνεχόμενα έτη ανόδου, σημειώνοντας υποχώρηση 1,2%, από άνοδο 0,3% το 2019. Υποχώρηση κυρίως από τις επιδράσεις των έμμεσων φόρων και των τιμών ενεργειακών αγαθών, καθώς η μεταβολή του γενικού δείκτη με σταθερούς φόρους και χωρίς τα ενεργειακά αγαθά ήταν θετική, κατά 0,6%. Το τρέχον έτος, η έως τώρα παράταση της μείωσης των έμμεσων φόρων για συγκεκριμένα αγαθά και υπηρεσίες μέχρι την 30^η Απριλίου θα επενεργήσει αντιπληθωριστικά. Αντιθέτως, αυξητική επίδραση στις τιμές αναμένεται να έχει η μείωση της άμεσης φορολογίας (αναστολή εισφοράς κοινωνικής αλληλεγγύης, μείωση ασφαλιστικών εισφορών) μέσω της ενίσχυσης του διαθέσιμου εισοδήματος και ακολούθως της καταναλωτικής ζήτησης. Ωστόσο, η δυναμική της υγειονομικής κρίσης θα είναι η πλέον καθοριστική για την τάση της εγχώριας ζήτησης και την επίδρασή της στις τιμές. Μια σταδιακή χαλάρωση των μέτρων προστασίας της δημόσιας υγείας από το πρώτο τρίμηνο και η εκτεταμένη άρση τους εντός του επόμενου τριμήνου, εγχωρίως και διεθνώς (βασικό σενάριο προβλέψεων), θα οδηγήσουν σε ανάκαμψη δραστηριότητας και απασχόλησης στους πληττόμενους κλάδους. Σε συνδυασμό με τη δημιουργία θέσεων εργασίας σε εξωστρεφείς δραστηριότητες στη βιομηχανία, θα τονωθούν το εγχώριο διαθέσιμο εισόδημα και η κατανάλωση. Εφόσον η υγειονομική κρίση δεν υποχωρήσει σημαντικά περαιτέρω από τα τρέχοντα επίπεδα και συνεχίσει να παρουσιάζει έντονες διακυμάνσεις (δυσμενές σενάριο), θα αποτραπεί η άνοδος της απασχόλησης. Η επίδραση της πανδημίας στην παγκόσμια ζήτηση θα είναι ο πλέον καθοριστικός παράγοντας και του ενεργειακού κόστους. Άλλωστε, στο σκέλος της προσφοράς ενέργειας, οι αποφάσεις του OPEC+ από τον Απρίλιο του 2020 έχουν ανασχέσει σε μικρό βαθμό την προηγούμενη κατακόρυφη πτώση της τιμής του πετρελαίου. Η προβλεπόμενη ταχύρρυθμη ανάκαμψη της οικονομίας της Κίνας, που είναι ο δεύτερος μεγαλύτερος καταναλωτής πετρελαίου παγκοσμίως, θα επενεργήσει αυξητικά στην τιμή του. Υπό αυτές τις πιθανές τάσεις στις βασικές συνιστώσες του ΔΤΚ, στο βασικό σενάριο μακροοικονομικών εξελίξεων προβλέπεται ήπιος ρυθμός πληθωρισμού, 0,2-0,5%, ο οποίος στο ευνοϊκό σενάριο θα επιταχυνθεί σε 0,6-1,0%, από τη μεγαλύτερη ανάκαμψη της εγχώριας ζήτησης και του ενεργειακού κόστους. Υπό το δυσμενές σενάριο μακροοικονομικών εξελίξεων, η εξασθένιση της καταναλωτικής ζήτησης, σε συνδυασμό με ήπια αύξηση του ενεργειακού κόστους, θα οδηγήσουν εκ νέου σε αντιπληθωρισμό (-0,5 έως -0,7%).
- Το **τραπεζικό σύστημα** συνεχίζει να τονώνεται με ισχυρή ρευστότητα από τα έκτακτα μέτρα της ΕΚΤ, τα οποία επίσης διατηρούν σε ιστορικά χαμηλά επίπεδα το κόστος χρηματοδότησης. Η επέκταση εγχώριων μέτρων ρευστότητας μέσα από την Αναπτυξιακή Τράπεζα και εγγυοδοτικά προγράμματα, διατηρούν υψηλό ρυθμό πιστωτικής επέκτασης προς τις επιχειρήσεις. Επίσης θετική εξέλιξη η επιταχυνόμενη αύξηση των καταθέσεων οι οποίες έφθασαν για πρώτη φορά

στα επίπεδα του 2014. Στον αντίποδα, η μείωση των ΜΕΔ αναμένεται να επιβραδυνθεί ή και να αντιστραφεί πρόσκαιρα από τις οικονομικές επιπτώσεις της πανδημίας, ενώ η πιστωτική συρρίκνωση προς τα νοικοκυριά συνεχίζεται αμείωτη. Οι προοπτικές της πιστωτικής ανάκαμψης είναι συνάρτηση της ταχύτητας βελτίωσης της ποιότητας του ενεργητικού των τραπεζών αλλά και της ανάκαμψης της ζήτησης για παραγωγικές επενδύσεις. Προτεραιότητα για το τραπεζικό σύστημα είναι η επιτάχυνση εφαρμογής συστημικών λύσεων για τη μείωση των ΜΕΔ. Βραχυπρόθεσμα, η συνεχιζόμενη πιστωτική επέκταση των επιχειρηματικών δανείων αναμένεται να αντισταθμίζει την πιστωτική συρρίκνωση προς τα νοικοκυριά.

Όπως ανέφερε επίσης, κατά την παρουσίαση της Έκθεσης, ο Γενικός Διευθυντής του IOBE, καθηγητής Νίκος Βέττας:

- Είναι σαφές πως η πανδημία προκαλεί στην παγκόσμια οικονομία όχι απλώς μια πολύ έντονη διαταραχή, αλλά μια βαθιά κρίση.
- Παρά τις γενικά θετικές εξελίξεις στο μέτωπο των εμβολίων, ισχυρές αβεβαιότητες παραμένουν για την τελική εξέλιξη της υγειονομικής κρίσης.
- Το ότι αρχίζει να φαίνεται το τέλος της κρίσης δεν σημαίνει πως αυτό είναι κοντά, ούτε ότι η πορεία προς τα εκεί είναι προδιαγεγραμμένη.
- Σταδιακά μέσα στη χρονιά, η οικονομία και η κοινωνία θα αφήνουν τις θέσεις άμυνας και θα τοποθετούνται για την επόμενη μέρα. Αν και οι τάσεις που επιδρούν στην παγκόσμια οικονομία θα είναι μεικτές, η κοινή συνιστώσα αναμένεται θετική.
- Μόλις διαφανεί το τέλος του υγειονομικού προβλήματος, αναμένεται έκρηξη της ζήτησης, αλλά η επίδρασή της κάθε άλλο παρά ομοιόμορφη θα είναι. Ολόκληροι τομείς δραστηριότητας και επιμέρους κλάδοι θα υποχωρήσουν έντονα και άλλοι θα αναπτυχθούν κατακόρυφα.
- Κράτη, επιχειρήσεις και νοικοκυριά θα κληθούν να διαχειριστούν πολύ υψηλά χρέη, διατηρώντας κατά το δυνατό την αξιοπιστία τους, με αύξηση των εισοδημάτων τους πιο γρήγορα από τις απαιτήσεις εξυπηρέτησης των χρεών τους.
- Σε αυτό συνηγορεί και η εμπειρία από προηγούμενες κρίσεις, τις οποίες ακολούθησαν περίοδοι ισχυρής ανάπτυξης. Στη βάση της δυναμικής είναι δύο παράγοντες, η πορεία της παραγωγικότητας και της δημιουργίας θέσεων εργασίας. Οι εξελίξεις αφήνουν σημαντικό περιθώριο αισιοδοξίας.
- Η κρίση λειτούργησε ως επιταχυντής εξελίξεων στην τεχνολογία και τη διοίκηση επιχειρήσεων και δημόσιων μονάδων.
- Παρά την ανησυχητική συσσώρευση χρεών, οι παρεμβάσεις των κρατών και κεντρικών τραπεζών εμφανίζονται αξιόπιστες, με στόχο την προστασία του παραγωγικού ιστού και των εργαζόμενων.
- Η διασύνδεση μονάδων στην παγκόσμια αγορά αλλάζει, αλλά όχι με τρόπο που να διαφαίνεται, τουλάχιστον προς το παρόν, ουσιώδης βλάβη στο παραγωγικό σύστημα.
- Σε αυτό το πλαίσιο, η τρέχουσα χρονιά θα είναι ιδιαίτερα κρίσιμη για την ελληνική οικονομία. Θα είναι καθοριστικό αν θα έχει τεθεί υπό έλεγχο το υγειονομικό πρόβλημα στην Ευρώπη αρκετά νωρίς την άνοιξη, όμως η προσδοκία για τουριστικά έσοδα που θα ξεπερνούν το μισό από όσο ήταν πριν την κρίση είναι αισιόδοξη.

- Σε τομείς και κλάδους, η ζήτηση μπορεί να ανακάμψει με αργό ρυθμό, συμπεριλαμβάνοντας πολλούς από όσους δημιουργούν συστηματικά πολλές θέσεις απασχόλησης, όπως ο τουρισμός, η εστίαση, το λιανικό εμπόριο, οι μετακινήσεις, ο πολιτισμός και η ψυχαγωγία.
- Σημαντικό τμήμα επιχειρήσεων θα βρεθεί σε σημαντική πίεση, γιατί τα χρηματοοικονομικά χαρακτηριστικά τους θα καθιστούν δυσχερή τη χρηματοδότηση στη συνέχεια ή γιατί η ζήτηση θα μειώνεται, ανάμεσα σε άλλους και για λόγους τεχνολογικής εξέλιξης.
- Σταδιακά, τα δημοσιονομικά ελλείματα, που στήριξαν τις επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά, θα πρέπει να αντιστρέφονται. Αυτή η εξέλιξη είναι απαραίτητη για την προστασία της αξιοπιστίας συνολικά της οικονομικής πολιτικής στη χώρα
- Για το ταμείο ανάκαμψης, οι πόροι είναι σκόπιμο να χρησιμοποιηθούν κυρίως για δομικές αλλαγές που θα εκφράσουν ένα νέο υπόδειγμα μιας περισσότερο ανοικτής οικονομίας. Οι δυσκολίες για τη διαχείριση των σχετικών έργων δεν μπορούν να υποβαθμιστούν.
- Η κρίση πλήττει περισσότερο θέσεις εργασίας των νέων και όσων πολλών που δεν έχουν υψηλή εξειδίκευση. Υπάρχει ο κίνδυνος να διευρυνθεί το χάσμα ανάμεσα σε ομάδες του πληθυσμού που θα έχουν εισοδήματα και σε άλλες χωρίς ούτε καν πρόσβαση σε ευκαιρίες.
- Το επόμενο διάστημα θα είναι ακόμη σημαντικότερος ο ρόλος του κράτους καθώς θα προσφεύγουν σε αυτό, για υποστήριξη, επιχειρήσεις, κλάδοι και εργαζόμενοι. Μέσα από την επείγουσα και συστηματική απλούστευση κανόνων και διαδικασιών, μπορεί να δημιουργηθεί νέα δυναμική, με ενίσχυση της εργασίας και της επιχειρηματικότητας.
- Μετά την πανδημία, η εκπαίδευση και η υγεία δεν θα είναι όπως πριν. Η ταχύτητα των προβλημάτων λειτουργεί ως επιταχυντής αλλαγών στους δύο αυτούς χώρους, που επηρεάζουν αμεσότητα την ευημερία των νοικοκυριών.
- Συνολικά, η πορεία της ελληνικής οικονομίας μετά την πανδημία αναμένεται να προσδιοριστεί από διάφορες αντιφατικές τάσεις, θετικές και αρνητικές. Οι ρυθμοί μεγέθυνσης μπορούν να αναμένονται ισχυρά θετικοί στην αρχή της εξόδου, από τα μισά του έτους, αλλά να μετριάζονται γρήγορα αν δεν αντιδράσει έγκαιρα η οικονομική πολιτική.